

dictis assignata reperitur vel etiam ubi ea, quæ ad normam prædictæ constitutionis eidem fuerit attributa, minime sufficiens a vobis reputetur, propter temporum circumstantias, et signanter pro implendo onere celebrandi, et applicandi missam pro populo diebus festis de præcepto; utendum vobis erit potestate, quam fecit episcopis synodus Tridentina, sess. VII, cap. 7, dum illorum arbitrio permisit juxta temporum atque injunctorum onerum rationem, congruam prædictis vicariis fructuum portionem assignare; quam ob causam Nos etiam fraternitatibus vestris, quatenus opus sit, necessarias omnes et opportunas facultates impertimur, quibuscunque appellationibus, privilegiis, aut exemptionibus, ut in eodem concilio sancitur, adversus ea quæ salubriter a vobis constituta fuerint minime suffragantibus.

« XI. Hæc igitur circa missam parochialem statuenda, et fraternitatibus vestris denuncianda judicavimus. Indeque gradum facientes ad ea quæ pertinent ad missam conventualem, neminem vestrum latere putamus sacrorum canonum sanctiones, quibus præcipitur ut singulis diebus in ecclesiis patriarchalibus, metropolitanis, cathedralibus, et collegiatis tum Horæ canonicæ debitis modo et forma recitentur, tum etiam missa conventualis celebretur, quæ adeo claræ sunt, ut nulla super iis oriri possit dubitatio. Eaque de re perspicuè pariter, et per omnia uniformes existunt resolutiones ab hac congregatione venerabilium nostrorum concilii Tridentini interpretum repetitis vicibus emanatæ, quas omnes Apostolica auctoritate nostra confirmamus, et approbamus, earum executionem vobis enixe inculcantes. Ut scilicet missa conventualis, quæ singulis diebus canitur a clero prædictarum ecclesiarum, pro eorumdem benefactoribus in genere quotidie applicetur, eodem prorsus modo, quo missam parochialem, ab iis qui curam animarum gerunt, pro populo sibi commisso singulis saltem diebus festis de præcepto, applicari debere superius declaravimus.

« XII. Itaque date operam ut falsam quorundam opinionem eliminatis, quam in aliquibus ecclesiis ejusmodi, sive dolo malo, sive per errorem inventam esse novimus: quod nempe, dum missa conventualis pro certo aliquo ecclesiæ benefactore, vel grati animi ergo, vel ex vi oneris impositi celebratur et applicatur, satis impletum censeatur debitum applicationis missæ conventualis. Etenim hujusmodi debitum non quidem respicit singulares aliquos benefactores, sed benefactores in genere ejuslibet Ecclesiæ, cujus servitio addicti sunt quicumque in eadem sive dignitates, sive canonicatus, sive mansionariatus, sive beneficia choralia obtinent, et missam conventualem suis respective vicibus celebrant.

« XIII. Neque minus improbandam novaveritis aliorum sententiam, qui satis putant

supradictam obligationem impletam esse, dum in eorum Ecclesiis pro benefactoribus in genere aliqua interdum preces fiunt, vel anniversaria statutis diebus sacrificia pro illis peraguntur. Nemo enim id sibi adrogare debet, ut impositæ obligationi alia ratione satisfacere possit, quam ea quæ a lege ecclesiastica multoties præscripta fuit; nimirum missam conventualem singulis diebus pro benefactoribus celebrando, eademque pro illis in genere applicando.

« XIV. Profecto non solum prioribus Ecclesiæ sæculis, verum etiam haud longe a nostra ætate remotis (quod vos ex historia Ecclesiæ didicisse non dubitamus), servabatur olim in singulis ecclesiis series accurata omnium et singulorum quorum liberalitate unaquæque aucta fuerat, eorumque nomina sacris diptychis (sic enim vocabantur) ideo consignata erant, ut eorumdem recordatio nunquam interiret, utque pro iis tum preces funderentur, tum etiam missæ sacrificium offerretur, quam ob causam etiam prædictus catalogus in plerisque ecclesiis ob oculos presbyteri celebrantis apponi consuevit, licet pii iidem benefactores in suis donationibus nihil penitus pro se pacti essent, sed tantummodo pro peccatorum suorum remissione se bona sua Deo offerre declarassent. Ecclesiarum siquidem præsules preces pro iis imperandas esse duxerunt, quamvis illi propria bona offerentes, ne verbum quidem ea de re fecissent. Sacrorum hujusmodi diptychorum usus sensim deficit; ob idque in oblivione jacent alicubi complurium benefactorum nomina; at non idcirco deserere fas est usum et disciplinam orandi pro iis, et sacrificium missæ pro illis offerendi. Atque inde præceptum applicandi missam conventualem pro benefactoribus in genere originem atque rationem desumit.

« XV. Quemadmodum vero, loquendo de missa conventuali, superius dictum est, varias excusationes afferri solere ad declinandam illius applicationem, pro populo diebus festis de præcepto; ita pariter usque hodie quoad applicationem quotidianam missæ conventualis pro benefactoribus in genere. Ut autem superiores illæ, sic etiam hæc posteriores provide e medio sublatae fuerunt per opportunas congregationis Concilii Tridentini resolutiones, quas proinde in his etiam auctoritate nostra approbamus et confirmamus.

« XVI. Nonnulli siquidem obtentu contrariæ consuetudinis, etiam immemorabilis, in propria Ecclesia vigentis, se ab hujusmodi onere eximi posse sibi persuaserunt. Verum jam pluries responsum fuit, hujusmodi consuetudinem, licet immemorabilem, quæ potius abusus et corruptela dicenda est, nemini suffragari.

« XVII. Alii a missa pro benefactoribus in genere applicanda se excusatos voluissent, ex eo, quod alio quopiam missarum onere obstricti inveniantur, vel ratione proprii canonicatus, aut alterius beneficii ecclesiastici, quod insimul cum canonicali

præbenda obtinent, vel quia præter munus canonici, seu beneficiati, aut mansionarii in ecclesia cathedrali seu collegiata, cum etiam in eadem vel in alia ecclesia parochiale curam exercent, dum missam conventualem canunt diebus festis de præcepto, debent pro populo sibi commisso eam applicare, ac proinde nequeunt eandem pro ecclesiæ benefactoribus specialiter offerre. Sed iis quoque obviam itum est, jubendo singulis prædictis ut missam conventualem, quam canunt, pro ecclesiæ benefactoribus in genere applicent, pro aliis vero, pro quibus ipsi peculiariter missam applicare tenentur, alterum substituant qui ipsorum loco missam hujusmodi celebret applicetque.

« XVIII. Aliorum pariter exceptio fuit, quod missa conventualis non semper a canonicis aut dignitatibus celebretur, sed aliquando etiam a beneficiatis et mansionariis, quos minus æquum videtur pro missæ celebratione omni elemosyna carere, quæ unde desumi valeat ignoratur. Cui tamen rei pariter consultum est, demandando ut ea desumatur ex massa distributionum.

« XIX. Alii denique obtulerunt exiguitatem hujusmodi distributionum, quæ, ob detractam elemosynam quotidianam pro missa conventuali, ad nihilum fere reductæ, vix foret ut ab aliquo curarentur cum magno detrimento servitii ecclesiæ præstandi. Tridentina quidem synodus sess. XXIV, c. 15, opportunas rationes ostendit quibus canonicalium præbendarum inopia valeat provideri. Si vero designatam a concilio viam, ut fere evenire solet, nequam iniri posse contingat, reliquum erit ad congregationem concilii recursum habere: cujus erit, perspecto ex vestris relationibus rerum statu, auctoritate apostolica a prædecessoribus nostris eidem impartita, et a Nobis etiam præsentium tenore confirmata, quotidianam applicationem missæ conventualis pro benefactoribus in genere, et alias ad festos tantummodo dies reducere.

« XX. Non modo ecclesiis patriarchalibus, metropolitanis, cathedralibus et collegiatis injunctum reperitur ut quotidie missa conventualis in eisdem canatur, sed etiam in rubricis generalibus, quarum exactissimam fraternitatibus vestris custodiam commendamus, præscribitur ut, certis diebus, non una, sed binæ, atque etiam aliquando tres missæ conventuales uno die celebrentur. Itaque cum nuper a Nobis dictum fuerit primam missam conventualem quotidie pro benefactoribus in genere celebrandam et applicandam esse, nunc expendendum superest an earumdem ecclesiarum capitula jurisdictioni vestræ respective subjecta adigere debeatis, ut alias quoque missas, si plures, ut præfertur, celebrari contigerit, pro benefactoribus in genere similiter applicent.

« XXI. Hujusmodi quæstio ab aliquibus ex vobis ecclesiastico zelo flagrantibus su-

prædictæ congregationi venerabilium fratrum nostrorum concilii Tridentini interpretum proposita est. Jamque ante illius propositionem compertum fuerat alias ab eadem congregatione responsum fuisse concedendam esse exemptionem ab onere applicandi secundam et tertiam missam conventualem pro benefactoribus in genere, attenta canonicatum et beneficiorum tenuitate, ex quo inferri poterat hujusmodi applicationis debitum manere, ubi de ecclesiis pauperibus non ageretur.

« XXII. Verum cum hanc definiendæ quæstionis regulam apud prædictam congregationem non admodum veteri observantia firmatam probe noverimus, cumque hujusce dubii solutionem eadem congregatione nuper iudicio nostro remittendam esse censuerit, Nos ita judicamus, idque vobis tenendum indicimus, laudandos nempe et confirmandos esse quotquot sponte sua secundam aut tertiam conventualem missam pro benefactoribus in genere applicent; qui vero idem agunt ex vi consuetudinis in ipsorum Ecclesia vigentis, iis imperandum ut in ea consuetudine perseverent. Ubi vero id usu receptum non invenitur, liberam omnino secundæ tertiæque missæ conventualis applicationem celebrantibus relinquendum esse, dummodo in commemoratione pro defunctis, ecclesiæ benefactorum in genere non obliviscantur.

« XXIII. Huic demum epistolæ nostræ finem imponentes fraternitates vestras enixe hortamur ut maximam curam et vigilantiam in id conferatis, ut in ecclesiarum vestrarum choris præter devotam celebrationem debitamque applicationem missæ conventualis, Horæ canonicæ, non præpropere, sed exacte, pausa nempe interposita, et maxima quæ decet reverentia ac religione canantur.

« XXIV. Equidem scimus in aliquibus metropolitanis et cathedralibus ecclesiis inter canonicos eam opinionem invaluisse, ut se munus suum satis implere contendant, dum choro præsentibus assistunt, licet ipsi sibi silentium imperent, neque psallentibus beneficiatis aut mansionariis in cantu se adjungant. In hujusce vero opinionis confirmationem adduci ab iisdem solent inveteratæ consuetudines, statuta peculiariora, aut etiam prætensa ecclesiarum suarum privilegia. At cum synodus Tridentina sess. XXIV, c. 12, loquens de dignitatibus et canonicis qui choro interesse debent, unum ex eorum officii esse dicat: « In choro ad psallendum instituto, hymnis et canticis Dei nomen reverenter, distincte devoteque laudare; » cumque pauca omnino sint capitula in quibus eo modo a canonicis in choro assistitur, ideoque receptæ in universa ecclesia disciplinæ paucos illos adversari dignoscatur, quum insuper opinio illa nunquam in congregatione Concilii Tridentini interpretationi præposita examinata sit, quin statim explosa fuerit et improbata, quamvis præsumptis consuetudinibus, aliisque fundamentis et rationibus

innixa perhiberetur, canonicis etiam ecclesiarum patriarchalium hujus nostræ Urbis super hoc instantibus; quum denique idem iudicium prolatum reperitur a pluribus conciliis provincialibus, ab hac etiam Apostolica Sede approbatis et confirmatis; nihil jam reliquum esse videtur, quominus pauciores universorum legi se accommodent. Equidem minime Nobis compertum est, quo peculiari titulo suffulti, persuasum habeant unius vel alterius ecclesiæ canonici se muneri suo satisfacere per simplicem in choro assistentiam absque divinæ psalmodiæ cantu. Verum nisi illis præsto sit apostolicum non præsumptum, vel abrogatum, sed legitimum ac vigens privilegium, sive indultum, jure ac merito verendum est ne isti, dum ita se gerunt, præbendarum ac distributionum fructus minime suos faciant, et consequenter ne ad eorum restitutionem teneantur: quapropter vestrum erit, venerabiles fratres, hæc omnia illis aperire, ut neque Nobis, neque vobis apud divinum Judicem fraudi sit, si in hujusmodi re, quæ tanti est momenti, utpote quæ ad ipsius Dei cultum proxime spectat, abusus et corruptelas, quas arguendo et increpando evellere debeamus, dissimulatione ac silentio nostro fovisse et confirmasse inveniamur. Interea fraternitatibus vestris, quas intimo cordis affectu complectimur, Apostolicam benedictionem amantissime impertimur.

« Datum Romæ, apud S. M. Majorem, die 19 Augusti MDCCLIV, pontific. nostri anno quarto. »

Synopsim hujus constitut. V. infra a n. 28 ad. 43.

(12. Quo vero ad missas non applicatas, sacr. congreg. Concil. in *Balneoregien.* 9 Augusti 1713, ad 2 dub., respondit quod canonici singuli tenentur a die adepti canonicatus satisfacere missas conventuales non applicatas. Et in *Comment.* 11 Maii 1726, ad 2 dub., eadem sacr. cong. Conc. respondit quod parochus applicare debet missas parochiales, quas omisit.

(13. Hic juvat addere quæ addit eruditissimus P. D. Cajetanus Merati. in *Thesaur. sacrorum rituum*, tom. I, part. III, tit. 12, sub n. 3, circa finem, ibi: « Addo his omnibus auctoritatem nostri P. Antonii Naldi, qui in *Summa*, verb. PAROCHUS n. 19, extendit hanc obligationem parochorum, etiam ad prælatos regulares, episcopos et etiam ad ipsum Summum Pontificem. » Ait enim præfatus auctor: « Revera non magis debet de jure divino obligari parochus in hoc pro suis ovibus, quam prælatus regularis pro suis subditis, episcopus pro sua diocesi, atque etiam Summus Pontifex pro universali Ecclesia, in quibus proportionaliter esset dicendum, quod de parochis. » Hanc eandem sententiam tenet Suarez in III parte D. Thomæ, tom. III, disput. 86, sect. 1, et tom. IV, *De religione*, tract. 8, lib. II, cap. 3, n. 7, ubi ait: « Hæc autem jura generaliter loquuntur de omnibus dignitatibus ecclesiasticis habentibus curam

animarum annexam, sub quibus sine dubio comprehenduntur etiam prælationes regulares, habent enim sine dubio curam animarum ordinariam, et ex officio vere prælationes et dignitates ecclesiasticæ sunt. » Ita etiam tenent Pasqualigus, *De sacrific. novæ legis*, quæst. 847, n. 8, et quæst. 851, n. 9; Tambur., *De jure abbatum*, tom. II, disp. 3, q. 3, n. 5; Thomas Hurtadus, resol. 4, n. 46, et recentissime Bernardus Van-Espen, *Jur. Eccles. univers.*, tom. I, p. 1, tit. 31, c. 10, n. 11, et Rotarius, in sua *Theol. Regularium*.

* Circa prælatos regulares, inquit Pater Giraldi, *Exposit. jur. Pontif.*, part. II, sect. 85, pag. 925: « Animadvertendum est responsum congreg. Conc. ad dubium, quod iisdem verbis, quibus repetitum legitur in folio ejusdem congregat. sub die 15 Martii 1710, transcribo: *Dubium missæ pastoralis, seu parochialis et conventualis*. Instante pridem de anno prope defluxo fiscali sac. congregat. Visitat. Apostol. Coram congreg. a SS. D. N. (Clemente XI) deputata super revisione onerum missarum Urbis, quatenus compellerentur omnes et singulæ ecclesiæ regularium quotidie celebrare et applicare missam conventualem pro benefactoribus, nec non adigerentur omnes et singuli prælati regulares, tanquam suorum subditorum pastores, nimirum generales, provinciales, guardiani, priores omnesque alii superiores cujuscunque ordinis, regulæ et instituti offerre, et applicare sacrificium missæ pro eorum ovibus, scilicet pro eorum religiosiis subditis, eodem prorsus modo quo pro suo populo tenentur parochi: eadem congregat. deputata decrevit, priusquam in præmissis resolutionem caperet, exquirendum esse oraculum hujus sac. congregat. Conc., quo quidem decreto approbato a SS. D. N. sub die 17 Februarii prælibati anni, recurrit idem fiscalis ad hanc sac. congregat. in qua, citatis procuratoribus generalibus religionum in congregat. diei 1 Julii ejusdem anni 1709 rescriptum prodit: « Respondebitur in casibus particularibus. » Subinde dicta die 15 Martii, citato speciatim per eundem fiscale procuratore generali ordinis Sancti Augustini, concordata et proposita fuerunt decidenda hæc tria dubia. I. An P. generalis totius ordinis eremitarum Sancti Augustini, vicarius generalis, ac omnes et singuli provinciales ac priores, seu superiores locales et conventuales ejusdem ordinis teneantur sacrificium missæ parochialis seu pastoralis pro eorum ovibus, scilicet pro eorum regularibus subditis offerre et applicare: et quatenus affirmative? II. An, et quomodo, et quibus diebus hoc idem sacrificium applicare teneantur? III. An, et quomodo, et quibus diebus omnes et singulæ ecclesiæ regularium prælaudati ord. Eremitar. S. Augustini teneantur celebrare et applicare missam conventualem pro benefactoribus in casu, etc.? Sed S. congregat. distulit resolutionem, ad quam nunquam amplius devenit: factis enim perquisitionibus tum a me in registis

dictæ congregat. Concilii, tum a moderno P. procuratore generali Sancti Augustini in suo archivio, nullum repertum est monumentum datæ resolutionis. In bibliotheca tamen angelica penes conventum S. Augustini de Urbe asservantur responsiones ad dictum dubium, contra promotorem fiscalem. »*

(14. Ad episcopos quod attinet, extendunt suam obligationem applicandi missam pro ovibus suis, non solum diebus festis, quinimo singulis diebus, dum quoties celebrant, ut refert Aloysius Gherardi episcopus Carnotensis in sua dissertatione, quæ habetur in calce *Compendii defectuum, qui accidunt sacerdoti in missæ celebratione*, ubi tamen subdit, quod collegium Salmenticensium in suo *Cursu theologicæ moralis*, tom. VII, tract. 5, c. 5, De sacram., alique theologi, quos ipse congerit, mitius loquuntur circa obligationem quotidianam relate ad episcopos, licet habeant redditus pingues, et licet siat parochi parochorum. Ad quod hodie facit adducta Encyclica Summi Pontificis Bened. XIV.

(15. Beneficiatus seu capellanus tenetur applicare sacrificium pro beneficii fundatore, licet non reperitur explicite expressum, quoties fundator non declaraverit relinquere sacrificii applicationem in libertate celebrantis. Sic declaravit sac. cong. Concilii in una *Mediolanen.* 18 Aprilis 1654; 2 Julii 1669, 19 Augusti 1688, et expresse in *Lucana* 18 Februarii 1702, apud Monacell., tom. IV, *Supplem.* ad II tom., n. 54, ubi et alia satis ad rem, et in *Ferrarien.* 26 Martii 1718; in *Alexandrina* 18 Martii 1719; in *Cornetana* 23 Junii 1723; in *Novarien.* 22 Novembr. 1727; in *Florentina* 24 Julii 1733. Et sæpius alibi. Sic etiam tenent Barbosa *De offic. et potest. episcoporum*, tom. II, allegat. 24, n. 35; Pignatellus, tom. I, cons. 139, n. 13 et 14; Fraxinellus, Bonacina, Homobonus, Azorius et alii. (16. Maxime si beneficium sit ex recentibus, et redditus assignati excedant vel adæquent id quod vel ex jure vel ex consuetudine solet erogari pro onere applicationis in determinatis locis præscripto; credibile enim est omnino fundatorem principalem voluisse missarum fructum sibi et suis applicari, quam locis particularis venerationem. (17. Si vero redditus assignati non adæquent consuetum stipendium, quod erogari solet pro onere missarum cum applicatione, sed sint longe inferiores; vel beneficium sit ex antiquis, in quibus pro penuria sacerdotum intendebatur principaliter commoditas populi, honor loci, vel templi, vel sancti, Marchinus, Navarrus, Rosignolus, Gobat, Fraxinellus, Riccius, Genuensis et alii sustinent Capellanum non obligari ad applicationem sacrificii. Attente autem advertendum est, quod super puncto applicationis missarum, opinio sacræ congregationis Concilii est, quod in capellaniis perpetuis cum onere missarum, regulariter sacrificium est applicandum pro fundatore, nisi aliud præferat ejus voluntas, vel expressa, vel ex urgentibus conjecturis elicita, ut sæpius fuit resolutum, et signanter in

Tinen. applicationis sacrificii 18 Augusti 1668; in *Lucana applicationis sacrificii* 7 Augusti 1683; in *Collen.* applicationis sacrificii 28 Augusti ejusdem anni 1683, non obstante quacumque observantia in contrarium, in *Lucana* 18 Februarii 1702, ad 2 dub.; in *Pisaurien.* 17 Januarii 1722. Inter conjecturas autem præferentes contrariam mentem fundatoris, duæ ad præsentem controversiam opportunæ approbatæ fuerunt ab eadem sacra congregatione: prima videlicet, quando celebratio missæ demandata fuerit pro commodo populi, aut monialium missam audientium, ut in *Collen.* applicationis sacrificii 17 Decembr. 1679; in *Tricastinen.* applicationis sacrificii 8 Aprilis 1711; in *Mantuana applicationis sacrificii* 19 Decembr. 1718, et in *Novarien.* 22 Decembr. 1727; ad 1, ad 2 dub. Secunda est, quando fundator, præscribendo certum numerum missarum, aliquas applicari pro anima sua expresse mandaverit, et quoad alias, vel nihil de applicatione dixerit, vel illas remiserit ad arbitrium capellani: quia tunc has posteriores non sibi applicari voluisse præsumitur ex vi discretivæ locutionis, ut in *Collen.* applicationis sacrificii 28 Augusti 1683; in *Romana applicationis sacrificii* 8 Febr. 1710; in *Tricastinen.* applicationis sacrificii 8 Augusti 1711, et in *Ferrarien.* applicationis sacrificii 11 Junii 1729.

Capellanus obligatus ad missam quotidianam, si obligatio referatur ad locum, ut si dicatur: Celebratur quotidie missa in tali ecclesia, vel in tali altari, tunc sine ulla vacantia tenetur celebrare quotidie, vel per se, vel per alium. Si obligatio referatur ad personam sacerdotis cum libertate, ut, vel per se, vel per alium quotidie celebret, tunc, etiam sine ulla vacantia, tenetur quotidie celebrare, sive per se, sive per alium. (19. Si vero obligatio quotidie celebrandi sit mere personalis, ita ut teneatur per se celebrare, tunc titulo honestatis, vel reverentia sacramenti, aut alia justa causa potest aliquoties abstinere, et etiam semel in hebdomada; non enim censetur iste obligatus strictissime ad quotidie celebrandum, per ea quæ habet divus Augustinus, sive auctor operis *De ecclesiastic. dogmat.*, cap. 53, relatus in cap. *Quotidie* 13, *De consecrat.*, dist. 2, et text. in cap. *Significatum*, *De præbend.* Et tenet Barbosa, *De offic. et potest. episcop.* part. II, allegat. 24, n. 28, cum multis aliis, et Fagnan. in cap. *Significatum*, *De præbend.*, n. 9.

NOTA ROMANI THEOLOGI.

Nimis laxa censoribus visa est Ferrariis assertio. Equis enim credat posse capellanum, qui celebrare quotidie teneatur, ut injuncto sibi oneri satisfaciat, semel quoque in hebdomada, honestatis causa, vel alio titulo, a celebrando abstinere? Hac enim via liberum capellano foret absolvere se a septima injuncti oneris parte, contra voluntatem institutoris: cum instituens capellaniam quotidianam, præsumi nullo modo possit consentire, ut plusquam quinquaginta quolibet anno missæ prætermittantur ab